

การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย
ในพื้นที่รับผิดชอบของกองบัญชาการป้องกันชายแดน
จันทบุรีและตราด

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

นาวาเอก นฤพนธ์ มัตถกุล
ประจำหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2566

เอกสารวิจัยเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยใน
พื้นที่รับผิดชอบของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด
โดย นาวาเอก นฤพนธ์ มัตถกุล
อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก สินสมุทร จันทรเนตร

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2566 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ **ดีมาก**

พลตรี

(ฉกาจ ชั้นดี)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

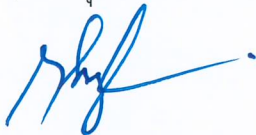
พันเอก

(สินสมุทร จันทรเนตร)

ประธานกรรมการ

นาวาเอก

(กิตติภูมิ สืบศาสนา)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอกหญิง

(นวลสมร จรวงษ์)

กรรมการ

พันเอกหญิง

(ณภัค ภัคคะกรณ์)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	นาวาเอก นฤพนธ์ มัตถกุล
เรื่อง	การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด
วันที่	6 กันยายน 2566 จำนวนคำ : 9,702 จำนวนหน้า : 30
คำสำคัญ	ประสิทธิภาพ, บรรเทาสาธารณภัย
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

การวิจัยเอกสารฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและเพิ่มประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด ในการช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติในปัจจุบัน และศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ภัยพิบัติในทุกรูปแบบ ตลอดจนชี้ให้เห็นถึง บทบาทหน้าที่ ของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด ในยามปกติและในยามที่เกิดภัยพิบัติ เพื่อก่อให้เกิดความพร้อมในการเข้าช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติ การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ทั้งการเตรียมความพร้อมของหน่วยฯ การประสานงาน บูรณาการกับหน่วยงานราชการภายนอกและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ทำงานประสานสอดคล้องกันอย่างมีระบบตั้งแต่ ก่อน ระหว่าง และ หลังเกิดเหตุภัยพิบัติ ในพื้นที่รับผิดชอบ ประชาชนก็มีส่วนสำคัญในการที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง การช่วยเหลือจะเพิ่มประสิทธิภาพให้กับหน่วยงานได้เป็นอย่างมาก ผลการวิจัยพบว่า กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด ควรมีหน่วยงานที่มีส่วนร่วมเพื่อแก้ไข ระเบียบ คำสั่ง เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานและพิจารณาการเสริมสร้าง ยุทธโธปกรณ์และบุคลากร ให้เหมาะสมกับหน่วยงานต่อไป

ABSTRACT

AUTHOR: CAPTAIN NARUEPON MUDTAKUL

TITLE: Enhanced disaster relief operation effectiveness in the responsible area of Chanthaburi & Trat border defense command.

DATE: 6 September, 2023 **WORD COUNT:** 9,702 **PAGES:** 30

KEY TERMS: Efficiency, Disaster relief

CLASSIFICATION: Unclassified.

This research is part of the study of enhanced disaster relief operation effectiveness, Chanthaburi & Trat border defense command.

The objective is to enhanced disaster relief operation effectiveness, Chanthaburi & Trat border defense command in order to help people affected by the disaster at present and study the obstacles factors related to disaster relief in all forms, as well as identifying Chanthaburi & Trat border defense command's roles and duties both in normal times and in disasters time in order to create operational readiness, disaster to help people affected by disasters. Effective disaster relief depend on many factors including the preparation, coordinate with the governments agencies and the private sectors. Systematic seamless coordination, before, during, and after disasters, in responsible areas and involved people are important factors to obtain information and operate the correct action. In the result, it will greatly enhance operational effectiveness of the agency. The research reshow has proved that Chanthaburi & Trat border defense command should encourage the related agency to revise regulations to be in line with its operations and consider to enhancing equipment and personnel in the unit.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราดในครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในวิทยาการทัพบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ 68 ตลอดเวลาของการทำวิจัยนี้มีกระบวนการศึกษาค้นคว้า และเรียนรู้มากมายที่ผู้วิจัยเก็บเกี่ยวมาเป็นประสบการณ์ทางวิชาการ รวมทั้งวิถีวิเคราะห์ เอกสารวิจัยต่างๆ และปัญหาอย่างครอบคลุม ซึ่งได้จากวิทยาลัยการทัพบก ผู้วิจัยขอขอบคุณ พันเอก สนิทสมุทร จันทรเนตร อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการที่ได้กรุณาได้ให้คำแนะนำในการทำวิจัยแก่ผู้วิจัย รวมทั้งขอขอบคุณ นาวาเอก กิตติภูมิ สืบศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษางานวิจัยที่กรุณาให้คำปรึกษาในการวิเคราะห์งานวิจัยและการเขียนบทความวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จลุล่วงลงมิได้หากขาดข้อมูลเอกสารจากหน่วยงานต่างๆ อาทิ หน่วยบัญชาการนาวิกโยธินและกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุนข้อมูลจาก ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้สนับสนุนข้อมูลดังกล่าว ทำให้การวิจัยฉบับนี้ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
วิธีการศึกษา	4
ประโยชน์ที่ได้รับ	6
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	
การวิเคราะห์กรอบแนวยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)	7
วิเคราะห์ บทบาท หน้าที่	8
วิเคราะห์สภาพแวดล้อมตามกรอบแนวคิด	11
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์	13
แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพให้หน่วย	19
บทที่ 3 บทอภิปราย	24
บทที่ 4 บทสรุป	27
ข้อเสนอแนะ	28
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	29
เอกสารอ้างอิง	
ประวัติย่อผู้วิจัย	

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากจำนวนประชากรโลกที่เพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบัน จนทำให้ความต้องการสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ตลอดจนการเติบโต ทางการค้า เศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม เป็นสาเหตุทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดถูกใช้ไปอย่างสิ้นเปลือง จนเป็นเหตุให้ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่ผันแปรไม่เป็นไปตามฤดูกาล ส่งผลให้เกิดสาธารณภัยที่มีความรุนแรงเป็นวงกว้าง และนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น สาธารณภัยนั้นนับว่าเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ อาทิ เช่น วาตภัย ภัยแล้ง อัคคีภัย อุทกภัย โคลนถล่ม แผ่นดินไหว และสึนามิ เป็นต้น ในปีพ.ศ. 2563 ได้เกิดการระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่มีการระบาดรุนแรงไปทั่วทุกภูมิภาคของโลก ได้แก่ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID - 19 ซึ่งองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ยกระดับการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว จากโรคระบาด (Epidemic) เป็นโรคระบาดใหญ่ (Pandemic) สาธารณภัยที่กล่าวมาได้ส่งผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมต่อมวลมนุษยชาติในลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างซ้ำๆ ไปจนถึงเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันและรุนแรง

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 กำหนดให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานกลางของรัฐ ในการดำเนินการเกี่ยวกับ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศและได้จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558 สาระสำคัญเป็นการพัฒนาระบบการป้องกัน การเตรียมความพร้อมและการสร้างภูมิคุ้มกัน การเฝ้าระวัง และการรับมือกับสาธารณภัย กระทรวงกลาโหมในฐานะหน่วยสนับสนุนทรัพยากรและขีดความสามารถที่มีอยู่ สนับสนุนหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจโดยตรงตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ จึงได้จัดทำแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหมพ.ศ. 2558 ขึ้นรองรับ โดยแบ่งมอบความรับผิดชอบให้กับหน่วยขึ้นตรงกระทรวงกลาโหมและ

เหล่าทัพ ในการจัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยของหน่วยขึ้นตามพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งในส่วน
ของกองทัพเรือได้รับมอบหมาย ให้ช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางบกและทางทะเลในพื้นที่
รับผิดชอบของกองทัพเรือ

กองทัพเรือได้จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพเรือตามคำสั่งกองทัพเรือ
(เฉพาะ) ที่ 292/2560 ลง 11 เม.ย.60 เรื่องศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพเรือ ได้กำหนด
ภารกิจ บทบาท และหน้าที่ให้กับหน่วยต่างๆ ซึ่งมีกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรี
และตราด เป็นศูนย์บรรเทาสาธารณภัยพื้นที่หนึ่งของกองทัพเรือ โดยดำเนินการและจัดการ
บรรเทาสาธารณภัยตามระดับความรุนแรง ในระดับความรุนแรง 1-2 (ภัยขนาดเล็ก - กลาง)
กำหนดให้กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด สนับสนุนกำลังพลและ
ยุทโธปกรณ์ให้การช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ แล้วปรับเป็นหน่วยปฏิบัติในส่วนปฏิบัติการ
ในระดับความรุนแรง 3-4 (ภัยขนาดใหญ่ - ร้ายแรง) และในปีงบประมาณ พ.ศ.2564 ผู้
บัญชาการทหารเรืออนุมัติ นโยบายกองทัพเรือ 5 ปี (พ.ศ.2565 - 2569) ในด้านกิจการพล
เรือน มีประเด็นนโยบายการพัฒนาขีดความสามารถและกลไกความร่วมมือ การบริหาร
จัดการสาธารณภัยของกองทัพเรือ เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนได้อย่างทันท่วงทีและมี
ประสิทธิภาพโดยการขยายกรอบความร่วมมือด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติเชิงรุก ด้วยการ
แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและนำเทคโนโลยีในปัจจุบันเข้ามาใช้ในการช่วยเหลือประชาชน ให้
ได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดจันทบุรี
และจังหวัดตราด มีพื้นที่ทางทะเลประมาณ 1,800 ตารางไมล์หรือ 3,240 ตารางกิโลเมตร
และมีพื้นที่ทางบกประมาณ 9,157 ตารางกิโลเมตร โดยทิศตะวันออกเป็นแนวชายแดน
ติดต่อกับประเทศกัมพูชากว้างประมาณ 257 กิโลเมตร มีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบ
คลองน้ำและเทือกเขาป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งถือว่าเป็น เครื่องกีดขวางทางธรรมชาติที่มีผล
ต่อความมั่นคง จากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทยโดยเฉพาะภัยจากธรรมชาติ
ปัจจุบันมีความรุนแรงและเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ส่งผลกระทบต่อชีวิตและ
ทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก

จากเหตุการณ์ข้างต้น ถึงแม้ว่ากฎหมายกำหนดให้มีหน่วยงานหลักด้านสาธารณภัย
รับผิดชอบโดยตรงแล้วก็ตาม แต่ในการปฏิบัติจริงเมื่อเกิดเหตุการณ์สาธารณภัย

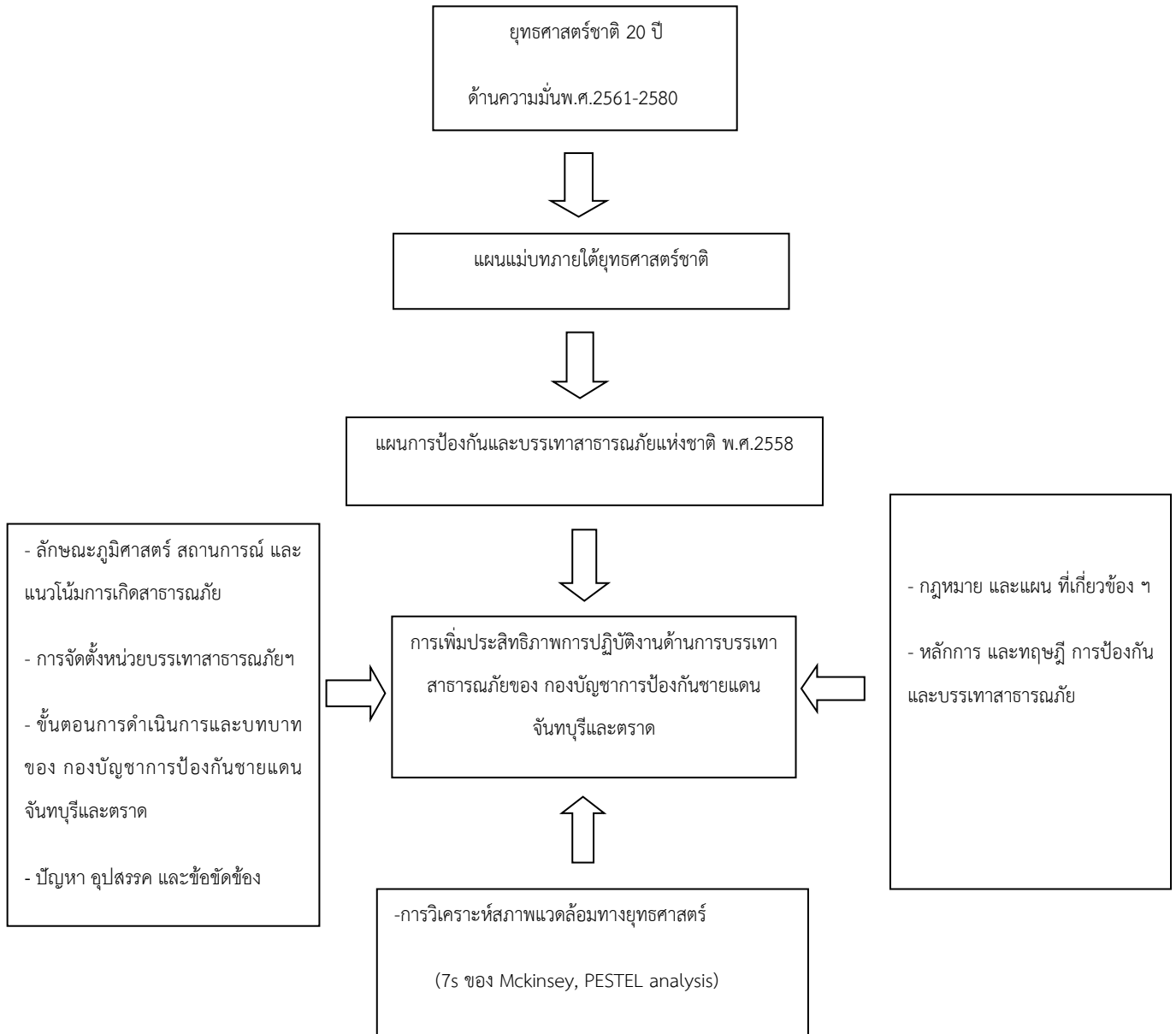
กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด ซึ่งเป็นหน่วยงานในการให้การสนับสนุน จำเป็นต้องแสดงบทบาทในฐานะหน่วยงานหลัก เพราะหน่วยมีการตอบสนองต่อสถานการณ์ และเข้าถึงพื้นที่ประสบสาธารณภัยได้อย่างรวดเร็ว แต่ในการปฏิบัติยังคงมีข้อจำกัดและ ปัญหาข้อขัดข้องอยู่มาก เช่น ความไม่พร้อมของเครื่องมือ การวางแผนการช่วยเหลือ การ ขาดซึ่งข้อมูลข่าวสาร ระบบสารสนเทศ และเครือข่ายการประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ในการบริหารจัดการปัญหาร่วมกัน

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจในการที่จะ ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนางานด้านการบรรเทาสาธารณภัย ของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่จะนำไปใช้เป็น แนวทางการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยต่อสาธารณภัยรูปแบบต่างๆที่เกิดขึ้น ใน พื้นที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการ การบรรเทาสาธารณภัย ในพื้นที่ รับผิดชอบของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด
2. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานการบรรเทาสาธารณภัยของ กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด
3. เพื่อเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานด้านการบรรเทา สาธารณภัยของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด ให้สามารถนำไปใช้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ ตามที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนดเป็นแนวทางในการศึกษา

2. ขอบเขตการศึกษา

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้ศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหา โดยไม่กล่าวถึงปัญหาเขตแดน ด้วยการศึกษาสภาพแวดล้อมในการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราดในพื้นที่รับผิดชอบ ห้วงระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2562 ถึงปี พ.ศ.2564

2.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา เก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่ห้วงเดือน ธันวาคม 2565 - มกราคม 2566

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย การวิจัยครั้งนี้ ได้จากการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเอกสารประเภท ระเบียบ ข้อบังคับ ตำรา คู่มือ งานวิจัยและบทความวิชาการ

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550, แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558, แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2558

3.2 เอกสารทางวิชาการ ได้แก่ วิทยาลัยการทัพบก,วิทยาลัยการทัพเรือและวารสารวิชาการของสถาบันการศึกษาต่างๆ

3.3 ข้อมูลเพิ่มเติมในรูปแบบอื่นๆ เช่น ข้อมูลทั่วไปจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

กรอบการคิดเชิงยุทธศาสตร์ในการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัยตามที่กำหนดไว้

5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

การดำเนินการวิจัยประกอบด้วยกิจกรรมจำนวน 6 ขั้นตอนโดยใช้ระยะเวลาดำเนินการ 6 เดือนตั้งแต่เดือนธันวาคม 2565 ซึ่งสามารถนำเสนอเอกสารวิจัยที่สมบูรณ์ได้ภายในเดือนพฤษภาคม 2566

5.1 การเสนอโครงการวิจัยในห้วง ธันวาคม 2565

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลในห้วง ธันวาคม 2565 ถึง มีนาคม 2566

5.3 การวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลในห้วง กุมภาพันธ์ ถึง มีนาคม 2566

5.4 การสรุปผลการวิจัย ในห้วง มีนาคม 2566

5.5 การเขียนรายงานวิจัย ในห้วง เมษายน 2566

5.6 การนำเสนอผลงานการวิจัย ในห้วง พฤษภาคม 2566

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. สามารถนำผลการวิจัยให้กับกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราครุฑ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐและเอกชน พิจารณานำไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการในงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบร่วมกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. สามารถนำปัญหาและอุปสรรค สาเหตุสาธารณภัยรูปแบบต่างๆ ในพื้นที่รับผิดชอบของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราครุฑ ที่เกิดขึ้นทั้งในอดีต ปัจจุบันรวมไปจนถึงแนวโน้มที่จะเกิดสาธารณภัยในรูปแบบต่างๆในอนาคตไปพัฒนาแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ได้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในงานด้านการบริหารจัดการงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราครุฑ

4. ได้รับองค์ความรู้ใหม่ที่ กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราครุฑ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบ

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

กองทัพเรือเป็นส่วนสนับสนุนหน่วยงานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราดเป็น 1 ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยในจำนวน 7 ศูนย์ของกองทัพเรือ ซึ่งในปัจจุบันมีกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อการปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยที่ผ่านมายังพบ ปัญหาอุปสรรค และข้อขัดข้อง ที่จะต้องทำการศึกษาสภาพของปัญหาและปัจจัยด้านต่างๆ เพื่อให้ได้มาถึงปัญหาที่แท้จริง ซึ่งจำเป็นที่จะต้องนำมาวิเคราะห์ในมุมมองต่างๆ ต่อไป

การวิเคราะห์กรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)

เป็นยุทธศาสตร์ของประเทศที่มุ่งเน้นการสร้าง ความสมดุระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการพัฒนาประเทศ ให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยตรง ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง โดยวางเป้าหมายในการป้องกัน และแก้ไข ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง โดยมีการวิเคราะห์สาเหตุสาธารณภัย เพื่อแก้ไขปัญหาย อย่างเป็นระบบ ให้ปัญหาเดิมที่มีอยู่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังจนยุติลง พร้อมทั้งพัฒนา ศักยภาพและระบบเตรียมพร้อมของประเทศให้พร้อมเผชิญกับสภาวะไม่ปกติ ภัยคุกคาม ทุกมิติทุกรูปแบบ และทุกระดับ รวมทั้งสาธารณภัยและภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่าง แท้จริง

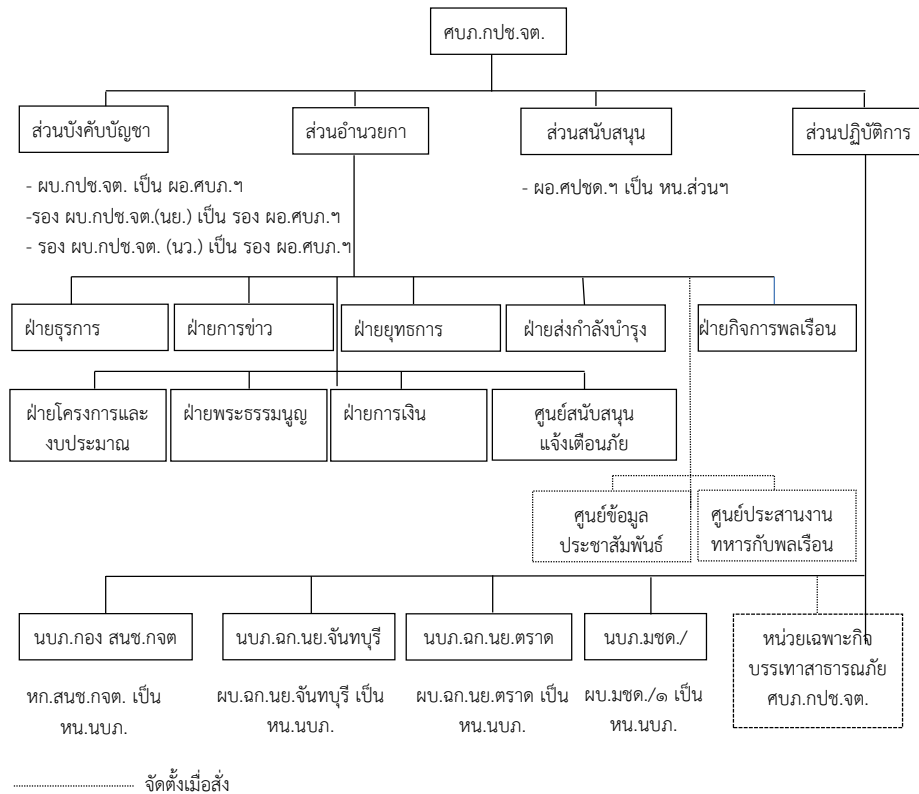
2. ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยให้ความสำคัญ กับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงระบบการเตือนภัย การเตรียมตัวรับภัยพิบัติ และการให้ความช่วยเหลือระหว่างและหลังเกิดภัยพิบัติ

3. ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยให้มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติ

วิเคราะห์ บทบาท หน้าที่ กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด

ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด (ศบภ.กปช.จต.) ได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่ง กองทัพเรือ (เฉพาะ) ลับ ที่ 292/2560 ลง 11 เม.ย. 60⁷ ทำหน้าที่ให้การช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพเรือด้านจังหวัดจันทบุรีและตราด เมื่อได้รับการร้องขอจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรง และเมื่อมีการสั่งการจากหน่วยเหนือ โดยจะเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานฝ่ายพลเรือน รวมทั้งภาคเอกชนในการอำนวยความสะดวก แก่ไข และบรรเทาสาธารณภัยในส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งติดตามสถานการณ์และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่ออำนวยความสะดวกและประสานงานให้หน่วยต่างๆ ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ทันท่วงที ดำเนินการประชาสัมพันธ์ และแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสาธารณภัย การช่วยเหลือประชาชน รวมทั้งให้คำแนะนำการปฏิบัติต่าง ๆ ในการป้องกันสาธารณภัยให้ประชาชนทราบ เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นหน่วยงานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของรัฐตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550¹ และตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558² ซึ่งมีหลายระดับตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงระดับท้องถิ่น จะเป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยตรง กล่าวคือ เมื่อเกิดสาธารณภัยความรุนแรงระดับ 1 กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับอำเภอ (กอ.ปภ.อ.) จะเป็นหน่วยงานหลักในการเข้าควบคุมสถานการณ์และจัดการระงับภัยในเบื้องต้น และหน่วยเฉพาะกิจบรรเทาสาธารณภัย ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด ประจำพื้นที่นั้น ให้การสนับสนุนกำลังพลและเครื่องมือยุทธโศปกรณ์ แต่หากความรุนแรงของสาธารณภัยเพิ่มเป็นระดับ 2 ซึ่งอาจไม่สามารถควบคุมสถานการณ์หรือไม่สามารถระงับภัยได้โดยลำพัง จำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนความช่วยเหลือจากหน่วยงานหลายส่วนราชการ ภายในเขตจังหวัดหรือจังหวัดใกล้เคียง กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอ.ปภ.จว.) จะเข้าควบคุมสถานการณ์แทน แต่หากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นมีขนาดใหญ่เป็นความรุนแรงระดับ 3 จนถึงระดับ 4 ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงและเป็นวงกว้าง หรือจำเป็นต้องอาศัย

ผู้เชี่ยวชาญหรืออุปกรณ์พิเศษ ซึ่งต้องระดมความช่วยเหลือจากทุกส่วนราชการและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หน่วยฯประจำพื้นที่ต่างๆ จะปรับเป็นการปฏิบัติในภาพรวมของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการป้องกันชายแดนด้านจันทบุรีและตราด^๑ เพื่อให้การสนับสนุน

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการจัดหน่วยและสายการบังคับบัญชา ศบภ.กปช.จต.

บทบาทและหน้าที่ของ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการป้องกันชายแดนด้านจันทบุรีและตราด^๑ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ บทบาทการบรรเทาสาธารณภัยเมื่อได้รับการร้องขอจากหน่วยงานต่างๆ ที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรง เช่น จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น และบทบาทการบรรเทาสาธารณภัยเมื่อมีนโยบายหรือการสั่งการจากหน่วยเหนือ โดยมีหน้าที่ดำเนินการและจัดการด้านการบรรเทาสาธารณภัยตามระดับความรุนแรงของสาธารณภัยที่เกิดขึ้น ดังนี้

1. ระดับการจัดการสาธารณภัยระดับ 1-2 เป็นสาธารณภัย ขนาดเล็ก-กลาง ซึ่งเกิดขึ้นในขอบเขตพื้นที่ระดับอำเภอ/ท้องถิ่น โดยมี หน่วยบรรเทาสาธารณภัยประจำพื้นที่ต่างๆ ของศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองบัญชาการป้องกันชายแดนด้านจันทบุรีและตราด

ในการสนับสนุนกำลังพลและยุทธโศปกรณ์ ให้การช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ตามแผนที่กำหนดไว้ รวมทั้งปฏิบัติการกิจบรรเทาสาธารณภัยอื่นใด ตามนโยบาย/สั่งการ จากหน่วยเหนือ ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่จัดทำแผนสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามความจำเป็นและเหมาะสมตั้งแต่ในยามปกติ

2. สาธารณภัยระดับ 3-4 เป็นสาธารณภัย ขนาดใหญ่-ร้ายแรงอย่างยิ่ง เกิดขึ้นในขอบเขตพื้นที่กว้างระดับชาติ ซึ่งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการป้องกันชายแดนด้านจันทบุรีและตราดจะปฏิบัติงานเป็นส่วนหนึ่งของ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพเรือ ตามที่จะได้รับมอบภารกิจ โดย ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการป้องกันชายแดนด้านจันทบุรีและตราด จะทำหน้าที่ในการสนับสนุนกำลังพลและยุทธโศปกรณ์ให้การช่วยเหลือหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ตามแผนที่กำหนดไว้โดยจะร่วมกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการบรรเทาสาธารณภัย จัดทำแผนสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามความจำเป็นและเหมาะสมตั้งแต่ในยามปกติ

รูปแบบสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราดซึ่งเป็นพื้นที่รับผิดชอบของกองบัญชาการป้องกันชายแดนด้านจันทบุรีและตราด จะเห็นได้ว่าพื้นที่ของจังหวัดทั้ง 2 มีเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา โดยมีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นป่าไม้ ภูเขาและมีพื้นที่ราบติดชายฝั่งทะเลสภาพภูมิอากาศจะอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จึงมีสภาพอากาศตามฤดูกาลค่อนข้างจะมีผลกระทบกับพื้นที่ในลักษณะที่รุนแรง จากการเก็บสถิติของการเกิดสาธารณภัยรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะมีทั้งสาธารณภัยที่สามารถคาดการณ์ได้และคาดการณ์ไม่ได้ ซึ่งมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย และเมื่อมีการแจ้งเตือนการเกิดสาธารณภัยขึ้นจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั้ง 2 จังหวัดจะต้องอยู่ในข่ายที่จะต้องระมัดระวังและเตรียมการป้องกันภัยแทบทุกครั้ง ซึ่งเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นแล้วจะมีความเสี่ยงสูงและจะมีผลกระทบต่อประชาชนและทรัพย์สิน โดยยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องได้แก่ สาธารณภัยดังต่อไปนี้ คือ อุทกภัย ภัยแล้ง พายุฤดูร้อน อัคคีภัยและไฟป่า

วิเคราะห์สภาพแวดล้อมกองบัญชาการป้องกันชายแดนด้านจันทบุรีและตราด

ผู้วิจัยขอนำหลักทฤษฎีและกรอบแนวคิด 7s ของ Mckinsey, PESTEL analysis, มาใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการบรรเทาสาธารณภัยของ กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด ผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นข้อมูลจากสื่อ อิเล็กทรอนิกส์และเอกสารต่างๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน หา จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) และสภาพแวดล้อมภายนอก โอกาส (Opportunity) อุปสรรค (Threat) ปัจจัยที่มีผลต่อการบรรเทาสาธารณภัยของ กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ในการจัดการการบรรเทาสาธารณภัย โดยใช้ หลักการ 7S เป็นเครื่องมือเพื่อให้ทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนในการดำเนินงาน สรุปได้ ดังนี้

1. กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy)

จุดแข็ง : กำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายของหน่วยฯ อย่างชัดเจนและเป็น รูปธรรม เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เน้นการบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ และสามารถตอบสนองนโยบายและยุทธศาสตร์ของหน่วยเหนือได้ มียุทธศาสตร์ในการ ปฏิบัติงานที่ชัดเจนเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

จุดอ่อน : การปฏิบัติงานด้านบรรเทาสาธารณภัยที่ผ่านมาเป็นการ ปฏิบัติงานเชิงรับมากกว่าเชิงรุก งบประมาณซึ่งเป็นงบประมาณที่ได้กำหนดจากส่วนกลาง มีแผนงานการใช้ที่ชัดเจนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือโยกย้ายงบประมาณโดยมิได้รับความ เห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรมิได้ จึงทำให้การเข้าช่วยเหลือจะกระทำได้ล่าช้า

2. โครงสร้างการจ้ดองค์กร (Structure)

จุดแข็ง : มีการจัดโครงสร้างการปฏิบัติงานตามอัตรากิจการจัดยุทธโธปกรณ์ (อจย.) ไว้อย่างชัดเจน สามารถควบคุมอำนาจการต่อการปฏิบัติได้อย่างรวดเร็ว อาจจะต้อง เสริมสร้างยุทธโธปกรณ์เพิ่มเติมบ้าง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

จุดอ่อน : การจัดของศูนย์ประสานงานร่วมกับพลเรือนยังไม่ชัดเจน รวมทั้ง ขาดงบประมาณในการบำรุงรักษาเครื่องมือทำให้การการปฏิบัติงานด้านบรรเทาสาธารณภัย ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

3. ระบบปฏิบัติงาน (System)

จุดแข็ง : มีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจนเพื่อแบ่งมอบภารกิจและความรับผิดชอบให้กับหน่วยรอง มีความมุ่งมั่นในการดำเนินการพัฒนาองค์กร รวมทั้งเป็นองค์กรที่มีความพร้อมในการสนับสนุนด้านการช่วยเหลือประชาชน รวมทั้งมีการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนควบคู่ไปด้วย ทำให้สร้างความเชื่อมั่นและเป็นที่ยอมรับจากประชาชน

จุดอ่อน : การปฏิบัติที่ผ่านมา เป็นการสนับสนุนเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัยตามที่ได้รับการร้องขอ ส่งผลให้การบริหารงานในเชิงรุกยังไม่มีประสิทธิภาพ ในการดึงความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการแบบภาคีเครือข่าย ในการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนตั้งแต่ขั้น ก่อนเกิดภัยพิบัติ ระหว่างเกิดภัยพิบัติ และหลังเกิดภัยพิบัติ

4. บุคลากร (Staff)

จุดแข็ง : ในเรื่องของบุคลากรซึ่งสามารถปฏิบัติงานเมื่อเกิดภัยพิบัติได้อย่างรวดเร็ว และยังมีงานหลักที่จะต้องปฏิบัติตามตำแหน่งหน้าที่ของตนเอง กำลังพลมีความรับผิดชอบ เสียสละในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

จุดอ่อน : กำลังพลขาดความเข้าใจ ขาดทักษะประสบการณ์ ถึงแม้จะมีการฝึกอบรมให้แล้วก็ตาม แต่ก็ยังขาดความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ด้านบรรเทาสาธารณภัยโดยตรง

5. ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill)

จุดแข็ง : กำลังพลมีประสบการณ์ด้านการบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชน

จุดอ่อน : ในเรื่องของความรู้ความสามารถความชำนาญในการเข้าปฏิบัติงานในการเข้าช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ภัยพิบัติแต่ก็สามารถที่จะฝึกฝนพัฒนาตนเองทั้งทางร่างกาย ความชำนาญ ในยุทธโศปกรณ์ ได้อย่างรวดเร็ว

6. รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)

จุดแข็ง : ที่ชัดเจนคือการมีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจนมีผู้รับผิดชอบงานตามโครงสร้างและตามคำสั่ง (องค์กร) จึงสามารถที่จะบริหารจัดการบุคลากรและยุทธโธปกรณ์ได้อย่างมีระบบ

จุดอ่อน : ขาดซึ่งการประสานงานระหว่างหน่วยและส่วนราชการภายนอกในการแลกเปลี่ยนความรู้ต่อกัน รวมทั้งขาดการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้งาน ส่งผลให้การบูรณาการและการประสานงานระหว่างองค์กรยังขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

7. ค่านิยมรวมถึงวัฒนธรรมองค์กร (Share values)

จุดแข็ง : กองทัพเรือได้กำหนดค่านิยมเพื่อเป็นแนวทางให้กำลังพลยึดถือปฏิบัติร่วมกัน อันเป็นเอกลักษณ์ของ ทหารเรือไทยไว้ 4 ประการ โดยใช้คำย่อว่า SAIL (Seamanship , Allegiance , Integrity , Leadership)

จุดอ่อน : ขาดการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงาน รวมทั้งขาดความคิดริเริ่มในการปฏิบัติงาน

วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ใช้กรอบการแนวคิด PESTEL มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ซึ่งมีองค์ประกอบ 6 ประการ ที่อยู่ภายนอกองค์กรและสามารถส่งผลกระทบต่อกิจกรรมหรือประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร ได้แก่ ปัจจัยด้านการเมือง (Political) ด้านเศรษฐกิจ (Economics) ด้านสังคม (Social) และด้านเทคโนโลยี (Technology) โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรพบโอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านการเมืองและนโยบายของรัฐ (Politic)

โอกาส : ประเทศไทยมียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีการกำหนดในการช่วยเหลือประชาชนและเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง รัฐบาลให้ความสำคัญเกี่ยวกับภัยพิบัติ

อุปสรรค : การเมืองภายในประเทศยังไม่มีเสถียรภาพเท่าที่ควร เห็นได้จากการนำการเมืองมาเกี่ยวโยงกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ทำให้ขาดความชัดเจนในงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยที่มั่นคง

2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ (Economic)

โอกาส : สามารถระดมทุนจากภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระนอกพื้นที่ภัยพิบัติ ตามลักษณะภูมิศาสตร์ของพื้นที่ การเกิดภัยพิบัติจะไม่เกิดพร้อมกันทั่วประเทศ สามารถกระทำได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากนิสิตคนไทยมีความเห็นอกเห็นใจกันเมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นในพื้นที่ งบประมาณจากภาครัฐมีการจัดสรรงบประมาณสำรองในกรณีเกิดภัยพิบัติในทุกจังหวัดของประเทศไทย ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการเบิกจ่ายเพื่อนำไปช่วยเหลือประชาชนได้ทันที

อุปสรรค : บุคคลบางกลุ่มที่หวังผลกำไรไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการกักตุนสินค้าในการเก็งกำไร หรือผลประโยชน์ทางการเมืองจากเหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น

3. ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social)

โอกาส : สังคมของประเทศไทยเป็นสังคมที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเห็นใจกันเมื่อมีผู้ที่ต้องประสบกับความทุกข์ วัฒนธรรมที่หลากหลายก็เอื้อกันและกัน ซึ่งการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยต้องมีการปฏิบัติงานในด้านกิจการพลเรือนควบคู่ไปด้วย จึงถือเป็นโอกาสในการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนในการแจ้งเตือน เพื่อเตรียมการรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อุปสรรค : มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนมากทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน รวมทั้งสังคมไทยปัจจุบันเป็นสังคมเมือง อาจส่งผลในการเตรียมการรับมือกับภัยพิบัติและการแจ้งเตือน หรือการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้งาน

4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Technology)

โอกาส : เทคโนโลยีในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อระบุความเสี่ยงในการเกิดภัยพิบัติตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือ เครื่องจักรที่ใช้ในการรับมือกับภัยพิบัติ หลายหน่วยงานมีการวิจัยอย่างต่อเนื่อง เป็นโอกาสที่จะได้มีการบูรณาการร่วมกัน ในด้านการกระจายข้อมูล ติดต่อบริการ วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ ได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ

อุปสรรค : เทคโนโลยี ยุทธโศปกรณ์ ยังไม่ทันสมัย และยังไม่เพียงพอกับการจัดสรรยุทธโศปกรณ์ให้กับหน่วยงาน โดยไม่สามารถสนับสนุนต่อการปฏิบัติงานของหน่วยที่ต้องเข้าปฏิบัติการต่อการเกิดภัยพิบัติในพื้นที่รับผิดชอบ การจัดการข้อมูลด้านภัยพิบัติยังไม่ได้รับการบูรณาการ ทำให้ขาดการประเมินความเสี่ยงการเกิดภัยพิบัติที่ชัดเจน

5. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (Environment)

โอกาส : ทุกภาคส่วนเกิดความตระหนักรู้และตื่นตัวถึงแนวโน้มการเกิดภัยพิบัติในอนาคต เพื่อเตรียมการรับมือกับการจัดการภัยพิบัติ ระบบการจัดการบรรเทาสาธารณภัยจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพในทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมไปกับการพัฒนาองค์ความรู้และสร้างความตระหนักรู้และพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าว

อุปสรรค : สภาพแวดล้อมในพื้นที่รับผิดชอบมีการแปรปรวน ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นมีความหลากหลาย ภูมิประเทศเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการเข้าถึงที่หมาย ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากต่อการปฏิบัติงาน

6. ปัจจัยด้านข้อกฎหมาย (Legal)

โอกาส : พระราชบัญญัติบรรเทาสาธารณภัย, คำสั่งศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองทัพไทย 2560, แผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพเรือ, แผนยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2560-2564 ซึ่งเป็นโอกาสที่หน่วยสามารถใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงาน

อุปสรรค : คำสั่งและแผน ตามที่กล่าวมาแล้วยังมีบางส่วนไม่สอดคล้องต่อการปฏิบัติงานจริงของหน่วย เมื่อมีการยกระดับความรุนแรงของภัยพิบัติจนถึงขนาดใหญ่ยังขาดความชัดเจนด้านกฎหมาย การระดมทรัพยากรและระเบียบการปฏิบัติร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งทรัพยากร บุคคล วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องจักรกล จากทุกภาคส่วน ส่งผลต่อการบริหารจัดการภัยพิบัติเชิงรุกเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย

เนื่องจากกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด มีการจัดกำลังทั้งกำลังพลและอาวุธยุทธโศปกรณ์ เป็นแบบการจัดหน่วยเฉพาะกิจ มีการผลัดเปลี่ยนตามวงรอบประจำปีงบประมาณ และมีภารกิจในการป้องกันชายแดนเป็นหลัก รวมไปถึงมีการ

วางกำลังตามพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด ซึ่งมีความสามารถในการเข้าถึงพื้นที่เสี่ยงภัยหรือเกิดภัยได้อย่างรวดเร็ว แต่ในการปฏิบัติการบรรเทาสาธารณภัยยังคงมีปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้อง แยกตามปัจจัย ได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านองค์บุคคล

1.1 การผลัดเปลี่ยนกำลังตามวงรอบประจำปี ทำให้กำลังพลขาดความเข้าใจ ขาดทักษะและประสบการณ์ ถึงแม้จะมีการฝึกอบรมให้แล้วก็ตาม แต่ก็ยังขาดความชำนาญในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านบรรเทาสาธารณภัยโดยตรง เช่น การเข้าเผชิญเหตุการณ์ การปฐมพยาบาล และการช่วยชีวิตขั้นต้น กำลังพลส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จึงเป็นกำลังพลที่ใช้ในการขนย้ายสิ่งของต่างๆ เป็นหลัก

1.2 ในเหตุการณ์สาธารณภัยบางเหตุการณ์ที่มีพื้นที่เป็นบริเวณกว้างและมีความรุนแรง มีความจำเป็นต้องใช้เวลานานในการปฏิบัติงานเพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย จึงทำให้กำลังพลของหน่วยเกิดความเหนื่อยล้า ในการพิจารณาจัดชุดเพื่อทำการผลัดเปลี่ยนต้องใช้เวลาเพื่อระดมกำลังพลเป็นเวลานาน

2. ปัจจัยด้านองค์วัสดุ

2.1 ภารกิจกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด เป็นการป้องกันชายแดน อาวุธยุทโธปกรณ์ต่างๆของหน่วยที่มีอยู่ จึงเป็นอาวุธยุทโธปกรณ์ตามอัตรา เพื่อใช้ปฏิบัติการกิจในการรบเป็นหลัก จึงขาดแคลนเครื่องมือที่ใช้ในการบรรเทาสาธารณภัยโดยตรง เครื่องมือที่ใช้ในการสนับสนุนส่วนใหญ่เป็นการดัดแปลงมาใช้เพื่องานบรรเทาสาธารณภัย จึงไม่สามารถใช้เครื่องมือบางชนิดดังกล่าวได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ประกอบกับยุทโธปกรณ์ของหน่วยที่มาผลัดเปลี่ยนตามวงรอบประจำปีงบประมาณ มีอายุการใช้งานเป็นเวลานาน และมีสภาพพร้อมใช้งานที่แตกต่างกันไป เช่น รถน้ำเป็นรถน้ำสำหรับสนับสนุนน้ำในการอุปโภค ไม่ใช่รถดับเพลิงแบบหัวฉีดน้ำแรงดันสูง จึงไม่เหมาะในการฉีดน้ำดับไฟได้อย่างมีประสิทธิภาพได้เท่าที่ควร

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการบรรเทาสาธารณภัย และการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยบางอย่าง ไม่มีในหน่วย จำเป็นต้องขอรับการสนับสนุนจากหน่วยในที่ตั้งปกติ เช่น รถครัวสนามสำหรับปรุงอาหารให้กับผู้ประสบภัยรวมทั้งสนับสนุนเจ้าหน้าที่ส่วนต่างๆ ที่มาให้การช่วยเหลือประชาชน, ถังใส่น้ำดับเพลิง (Bambi bucket) ขนาด 1000 ลิตร

สำหรับเฮลิคอปเตอร์ใช้ดับไฟป่า ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานซึ่งมีที่ตั้งอยู่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี อีกทั้งหากเครื่องมือที่ขอรับการสนับสนุนดังกล่าวเกิดการชำรุดหรือเสียหาย จะต้องนำกลับไปเพื่อซ่อมทำ ณ ที่ตั้งหน่วย ซึ่งใช้เวลามากในการดำเนินการ

2.3 เฮลิคอปเตอร์ ประจำฝูงบินที่ขึ้นควบคุมทางยุทธการกับหน่วย เป็นเฮลิคอปเตอร์ลำเลียงแบบที่ 6 มีภารกิจในการบินลาดตระเวน และส่งกำลังบำรุงให้กับฐานปฏิบัติการที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ไม่เหมาะสำหรับประกอบถังใส่น้ำดับเพลิงขนาด 1000 ลิตร เพื่อใช้ในการดับไฟป่า เพราะเป็นเฮลิคอปเตอร์ขนาดเบา ความสามารถในการควบคุมการบินขณะประกอบถังใส่น้ำดับเพลิงกระทำได้ยาก อาจเกิดอันตรายได้

2.4 กำลังพลของหน่วย ในการเข้าไปในพื้นที่เสี่ยงภัยหรือเกิดสาธารณภัย เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยยังขาดอุปกรณ์ช่วยชีวิตสำหรับเจ้าหน้าที่เอง

2.5 ยานพาหนะของหน่วยส่วนใหญ่เป็นยานพาหนะที่ใช้ในภูมิภาค ไม่เหมาะกับการวิ่งลุยน้ำที่มีความลึกในพื้นที่เกิดอุทกภัย ซึ่งจะทำให้อุปกรณ์ภายในเกิดการชำรุด

3. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการสาธารณภัย

3.1 หน่วยงานต่างๆในพื้นที่ ที่มีหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้ความสำคัญในการประชุมการจัดทำแผนร่วมกันน้อย แผนที่ใช้เป็นการจัดทำขึ้นมาในส่วนตัวเฉพาะของตน จึงทำให้ขาดความเชื่อมโยงและสอดคล้องกัน

3.2 การพัฒนาแผน การทดสอบแผน การฝึกซ้อมตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและโอกาสในการฝึกซ้อมร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในลักษณะเชิงบูรณาการยังมีน้อย

3.3 แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานรัฐ เป็นการจัดทำที่คัดลอกตามแผนใหญ่ ซึ่งขาดรายละเอียดในการปฏิบัติ รวมถึงการมอบกิจให้หน่วยงานของตน จึงยากต่อการประสานงานระหว่างการปฏิบัติ

3.4 การตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ เมื่อเกิดเหตุการณ์สาธารณภัย หน่วยต่างๆ จะมีการส่งกำลังพลและเครื่องมือของตนเข้าช่วยเหลือเป็นจำนวนมาก การแบ่งมอบหน้าที่ความรับผิดชอบรวมถึงพื้นที่ ที่เกิดภัยพิบัติยังคงมีความซ้ำซ้อนในบางจุด การควบคุม

บังคับบัญชายังไม่ชัดเจน ขาดความสามารถและความต่อเนื่องในการประสานการปฏิบัติให้
ได้ตลอดเวลา

3.5 การรวบรวมข้อมูล การบริหารจัดการข้อมูล และการสื่อสารข้อมูล
เกี่ยวกับความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปยังประชาชนในพื้นที่ที่ยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะประชาชนที่
อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยสูง รวมทั้งการนำระบบสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์ยังไม่เต็ม
ประสิทธิภาพ

3.6 หลังเสร็จสิ้นในการบรรเทาสาธารณภัย และฟื้นฟูให้กลับสู่สภาวะปกติ
แล้ว การประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อวิเคราะห์และทบทวนบทเรียนจาก
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาแก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่อง การดำเนินการยังไม่เป็นอย่าง
จริงจัง

3.7 การปฏิบัติในการบรรเทาสาธารณภัยมุ่งเน้นเฉพาะขั้นตอนการ
ช่วยเหลือประชาชนในขณะเกิดภัยเป็นหลัก ยังขาดในขั้นตอนของการป้องกัน การ
เตรียมการก่อนการเกิดภัยรวมทั้งการบูรณะฟื้นฟูหลังเกิดภัยซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ
เช่นกัน

3.8 เนื่องจากหน่วยรองของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด
ส่วนใหญ่จะมีที่ตั้งหน่วยอยู่ในพื้นที่ตำบล อำเภอ ซึ่งเป็นพื้นที่เดียวกันกับประชาชนที่ได้รับ
ผลกระทบจากสาธารณภัย เช่น ภัยแล้ง ในการให้การสนับสนุนประชาชนในพื้นที่ภัยแล้ง ยาก
ที่จะหาแหล่งน้ำที่มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการ บางครั้งต้องใช้รถออกไปรับน้ำที่อยู่ใน
พื้นที่ห่างไกล

3.9 การบริหารจัดการและการเข้าถึงพื้นที่สาธารณภัยที่มีกระสุนปืนและกับ
ระเบิด กระทำได้ยากลำบากและอันตราย

4. ปัจจัยจากประชาชนในพื้นที่

4.1 ประชาชนยังขาดจิตสำนึกในการป้องกันภัยหรือการลดความเสี่ยงอัน
เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดสาธารณภัยในพื้นที่ได้ เช่น การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การทำลาย
แหล่งต้นน้ำ เพื่อความต้องการพื้นที่ในการทำเกษตรกรรม และการนำไปจำหน่ายหรือ
การสร้างสิ่งปลูกสร้างขวางทางน้ำ เป็นต้น

4.2 ลักษณะนิสัยและวัฒนธรรมของประชาชนไทย ในการรับรู้เมื่อมีการแจ้งเตือนภัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อถึงเวลาหากเหตุการณ์ไม่เป็นไปตามที่ได้รับแจ้งเตือน ประชาชนก็จะเกิดความไม่เชื่อถือ ขาดการระมัดระวังภัย และละเลยไม่ยอมปฏิบัติตามเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นจริง

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก สาเหตุและปัญหาหรือองค์ประกอบของปัญหาข้างต้น ปัจจัยที่มีผลต่อการบรรเทาสาธารณภัยด้วย ทฤษฎี แนวคิด ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมด้านสาธารณภัยของพื้นที่จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด เป็นการทำนายจากสถิติ ด้วยการศึกษาข้อมูลสาธารณภัยในอดีตที่เคยเกิดขึ้นมา และผลของการตรวจสอบสถานะแวดล้อมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่าสถานการณ์สาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบยังคงมีอย่างต่อเนื่องและมีความเสี่ยงต่อประชาชนในพื้นที่อยู่

สำหรับการจัดการกับสาธารณภัยของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด ที่ผ่านมาได้ดำเนินการตาม แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558² ภายใต้กรอบของศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม กองทัพไทย และกองทัพเรือ ตามลำดับ แต่ด้วยภารกิจหลักและการจัดอัตราเป็นการจัดตามแผนป้องกันประเทศ และรักษาความสงบมั่นคงภายในเป็นหลัก จึงทำให้ไม่ตรงกับงานบรรเทาสาธารณภัยเท่าใดนัก แต่ด้วยกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด มีที่ตั้งของหน่วยรองต่างๆอยู่ในพื้นที่จนถึงระดับท้องถิ่น ดังนั้น การป้องกันและเข้าถึงการบรรเทาสาธารณภัยจึงสามารถเข้าถึงพื้นที่เกิดภัยได้รวดเร็ว แต่ยังคงมีอุปสรรคข้อขัดข้องในด้านทักษะของกำลังพล เครื่องมือ และการบริหารจัดการภัยที่เกิดขึ้นอยู่บ้าง

ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาหลักการและทฤษฎีในการบรรเทาสาธารณภัยที่เป็นมาตรฐานและเป็นที่นิยมนำมาปฏิบัติ ที่มีความหลากหลายทั้งภูมิประเทศและภูมิอากาศ โดยได้นำมาพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการ

ด้านการบรรเทาสาธารณภัย ตั้งแต่ในยามปกติไปจนถึงการเข้าเผชิญเหตุและเข้าฟื้นฟูหลังการเกิดสาธารณภัย โดยได้รวบรวมแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัย ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานต่างๆ ที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน พอสรุปขั้นตอนตามระยะของการปฏิบัติ ตามหลักการและทฤษฎีที่ได้มาตราฐาน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และการพัฒนาการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรี และตราด ในพื้นที่รับผิดชอบได้เป็น 3 ระยะหลัก สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ระยะก่อนเกิดภัย เป็นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ซึ่งจะช่วยลดความรุนแรงของผลกระทบจากสาธารณภัยและลดปัจจัยที่เป็นสาเหตุของสาธารณภัย แบ่งเป็น ขั้นตอนย่อยๆคือ การป้องกันและการลดผลกระทบ เป็นการดำเนินการเพื่อขจัดหรือลดโอกาสที่สาธารณภัยจะสร้างผลกระทบต่อบุคคล ชุมชน หรือสังคม รวมถึงการเตรียมความพร้อมก่อนเกิดสาธารณภัย เพื่อให้มีความรู้และทักษะต่างๆ พร้อมทั้งจะเผชิญกับภัยที่จะเกิดขึ้น คือ

1.1 กำหนดสถานที่เกิดภัย สาเหตุการเกิดสาธารณภัยและลักษณะผลกระทบ เพื่อใช้เป็นองค์ประกอบในการวางมาตรการและแผนงานโครงการ ให้มีขีดความสามารถในการเตรียมความพร้อมต่อการเผชิญสาธารณภัยรูปแบบต่างๆ ไว้ล่วงหน้าก่อนเกิดภัย ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่กำหนดไว้ในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งการดำเนินงานเพื่อให้กำลังพลมีความรู้และทักษะต่างๆ พร้อมทั้งจะเผชิญกับภัยที่จะเกิดขึ้นได้ในยามปกติ จนถึงเมื่อมีการแจ้งเตือนเหตุสาธารณภัย มีการจัดทำแผนบรรเทาสาธารณภัยของหน่วย จัดทำกรอบแนวทางในการสนับสนุนทรัพยากรทางทหารที่มีอยู่ จัดกำลังพล เครื่องมือ และยุทโธปกรณ์ ให้มีโครงสร้างและอัตราการจัดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และทำการปรนนิบัติบำรุงให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ ตลอดจนจัดหาเครื่องมือที่มีความจำเป็นตามขีดความสามารถ ในการจัดการกับสาธารณภัยให้พอเพียงและมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่รับผิดชอบ

1.2 เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยกับหน่วยงานพลเรือนที่เกี่ยวข้อง การบรรเทาสาธารณภัยทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรในพื้นที่รับผิดชอบ โดยให้มีการพัฒนาศักยภาพและให้ความรู้เรื่องภัยประเภทต่างๆ ว่าสาธารณภัยมีสาเหตุมาจากอะไร

และมีลักษณะการเกิดเป็นอย่างไร ควรมีการรับมืออย่างไร รวมถึงปลูกจิตสำนึกของประชาชนในการป้องกันภัยหรือการลดความเสี่ยง จากสาเหตุที่ทำให้เกิดสาธารณภัยในพื้นที่

1.3 จัดให้มีระบบการแจ้งเตือนภัยในพื้นที่รับผิดชอบ จนถึงหน่วยรอง โดยจัดให้มีเครือข่ายชุมชนออนไลน์ในการแจ้งเตือนภัยหรือการประสานงานตามแผนฉุกเฉิน ด้วยการจัดทำ Web Service ในการนำเสนอข้อมูลและ Mobile Application เพื่อเป็นช่องทางในการให้บริการข้อมูลและแจ้งเตือนภัยให้แก่ประชาชน และบุคคลในพื้นที่เสี่ยงผ่านสมาร์ทโฟน (Smartphone) หรือแท็บเล็ต (Tablet)

1.4 พัฒนาระบบการติดต่อสื่อสารของหน่วยที่อยู่ในพื้นที่ ให้มีความพร้อมอยู่เสมอ โดยการจัดวางระบบสื่อสารหลักอย่างน้อย 2 ระบบ และจัดให้มีระบบสื่อสารสำรอง ในกรณีระบบสื่อสารหลักไม่สามารถใช้งานได้ เพื่อให้การติดต่อสื่อสารได้อย่างคล่องตัว รวดเร็ว และครอบคลุมในทุกพื้นที่

1.5 เตรียมพื้นที่ปลอดภัยสำหรับอพยพประชาชน เมื่อเกิดสาธารณภัยและต้องอพยพออกจากบ้านของตนหรือพื้นที่ ที่ได้รับผลกระทบ

1.6 ติดตามสถานการณ์การแจ้งเตือนเหตุสาธารณภัยจากระบบการเฝ้าระวัง แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารสาธารณภัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจัดให้มีการตรวจความพร้อมของหน่วยบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ

1.7 จัดให้มีการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นการสร้างความพร้อมและเพิ่มศักยภาพของกำลังพล รวมทั้งเป็นการทดสอบการประสานงานและการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในกองบัญชาการป้องกันชายแดนด้านจันทบุรีและตราดเอง เมื่อมีการผลัดเปลี่ยนกำลังตามวงรอบและกับหน่วยงานในพื้นที่ที่รับผิดชอบโดยตรงอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงจุดบกพร่องและช่องว่างในการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน เพื่อนำไปปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

1.8 จัดหาเครื่องมือที่ใช้ในการบรรเทาสาธารณภัยโดยตรงเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงที เช่น รถดับเพลิงที่มีหัวฉีดน้ำแรงดันสูงในการดับเพลิง รถยนต์ที่สามารถวิ่งลุยน้ำท่วมขังสูงได้ รถคว่ำสนามสำหรับประกอบเลี้ยง

ผู้ประสบภัยตลอดจนเจ้าหน้าที่ส่วนต่างๆ ที่มาให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยในการจัดอากาศยาน (เฮลิคอปเตอร์) ที่ขึ้นควบคุมทางยุทธการกับกองบัญชาการป้องกันชายแดนด้านจันทบุรีและตราด โดยให้คำนึงถึงขีดสมรรถนะในการสนับสนุนลำเลียงถุงใส่น้ำดับเพลิงสำหรับดับไฟป่าได้ เป็นต้น

2. ระยะระหว่างเกิดภัย เป็นการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ได้แก่ การเผชิญเหตุ และการบรรเทาทุกข์ ให้ความสำคัญกับการรักษาชีวิตของผู้ประสบภัยเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือเกิดสถานการณ์ภัยพิบัติเป็นหลัก คือ

2.1 จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยในระดับของตนเพื่อควบคุม สั่งการ อำนวยการและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบูรณาการ การใช้ทรัพยากรในการบรรเทาสาธารณภัยและช่วยเหลือประชาชน

2.2 ประสานให้มีการกำหนดลำดับการบังคับบัญชาที่ชัดเจนระหว่างหน่วยงานต่างๆ ว่าจะรับหน้าที่และภารกิจจากผู้ใด หน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลักในการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้น หน่วยงานใดทำหน้าที่สนับสนุน รวมทั้งมีการแบ่งความรับผิดชอบต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาร่วมในการเผชิญเหตุสาธารณภัย เป็นไปในทิศทางเดียวกันได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2.3 จัดกำลังพลและเครื่องมือยุทธโศปกรณ์เข้าให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามขีดความสามารถและบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ โดยประสานการปฏิบัติโดยใกล้ชิดกับจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4 สนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้รับการร้องขอตามขีดความสามารถของหน่วย หากเกินขีดความสามารถ อาจพิจารณาขอรับการสนับสนุนตามสายบังคับบัญชาจนถึงศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการป้องกันชายแดนด้านจันทบุรีและตราด

2.5 การเข้าถึงพื้นที่สาธารณภัยที่มีกระสุนปืนและก๊อระเบิด กระทำได้ยากลำบากและอันตราย ไม่ควรเข้าพื้นที่เสี่ยงแต่เพียงลำพัง ให้ขอรับการสนับสนุนเจ้าหน้าที่จากหน่วยปฏิบัติการทุ่นระเบิด ด้านมนุษยธรรม กองทัพเรือ/หน่วยปฏิบัติการทุ่นระเบิดด้านมนุษยธรรมที่ 2

2.6 สนับสนุนแนวทางปฏิบัติในการอพยพผู้ประสบภัยจัดลำดับความสำคัญของผู้อพยพ โดยแบ่งกลุ่มผู้อพยพที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษก่อนเช่น กลุ่มคนพิการ

คนชรา ผู้ป่วยทุพพลภาพ เด็กและสตรี เป็นต้น ในกรณีเด็ก บิดาและมารดา ควรอพยพไปด้วยกันทั้งครอบครัว จัดสถานที่พักพิงชั่วคราวให้มีปลอดภัยแก่ผู้อพยพ โดยจัดระเบียบพื้นที่อพยพให้เหมาะสมและเป็นสัดส่วน จัดทำระเบียบการจราจรในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย พื้นที่ใกล้เคียง และพื้นที่พักพิงชั่วคราว เพื่อรองรับการอพยพ จัดทำทะเบียนเพื่อตรวจสอบจำนวนผู้อพยพและผู้ที่ยังติดค้างอยู่ในพื้นที่รวมถึงจัดให้มีการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขในพื้นที่อพยพ ตลอดจนการบริการด้านต่างๆ เช่น คริวสนาม การบริการซ่อมเครื่องไฟฟ้า ซ่อมเครื่องยนต์ เป็นต้น

3. ระยะหลังเกิดภัย เป็นการฟื้นฟูที่เน้นในการจัดการกับสถานการณ์ภายหลังการเกิดสาธารณภัย เพื่อให้ประชาชนและชุมชนได้ฟื้นคืนสภาพกลับมาเป็นปกติ คือ

3.1 เตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์และกำลังพล เพื่อดำเนินการฟื้นฟูให้มีความพร้อมตั้งแต่ภาวะปกติ ทั้งในการฟื้นฟูหลังเกิดเหตุการณ์ และในระยะยาว

3.2 จัดกำลังพล เครื่องมือและยุทโธปกรณ์ร่วมทำความสะอาด เก็บกู้ซากปรักหักพัง ซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภคและสิ่งสาธารณประโยชน์ต่างๆ ขึ้นต้นตามขีดความสามารถ

3.3 สนับสนุนการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในการอยู่อาศัยของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบให้กลับคืนสู่สภาพ และกลับเข้าพักอาศัยในที่พักของตนได้อย่างปลอดภัย ตามขีดความสามารถ

3.4 มอบสิ่งของที่จำเป็นต่อการยังชีพให้แก่ผู้ประสบภัยตามขีดความสามารถของหน่วย

3.5 สนับสนุนการขนย้ายผู้ประสบภัย รวมถึงทรัพย์สินของผู้ประสบภัยไปยังที่ปลอดภัยหรือกลับเข้าที่พักอาศัย

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาหาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด ที่ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นั้น ผู้วิจัยได้พบว่า แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการด้านการบรรเทาสาธารณภัย ควรเริ่มตั้งแต่ในยามปกติ ไปจนถึงการเข้าเผชิญเหตุและการเข้าฟื้นฟูหลังการเกิดสาธารณภัย โดยแบ่งชั้นการปฏิบัติหลักเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนเกิดภัย ระยะระหว่างเกิดภัย และระยะหลังเกิดภัย รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ในการร่วมมือระหว่างหน่วยงานฝ่ายพลเรือนในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด เพื่อให้งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน บรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจที่กองทัพเรือมอบหมาย โดยการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นรูปธรรม รวมถึงต้องดำเนินการปรับปรุงการบริหารจัดการแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) การดำเนินการระยะสั้น 2) การดำเนินการระยะกลาง และ 3) การดำเนินการระยะยาว

ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ พันเอก เฉลิมพล นุตรักษ์¹¹ ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาชุดบรรเทาสาธารณภัยกรมการทหารช่าง ได้กล่าวว่า การกำหนดภารกิจที่เหมาะสม จะทำให้ภารกิจที่ได้รับมอบเกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยภารกิจบรรเทาสาธารณภัยที่ควรมอบให้ปฏิบัติโดยตรง ส่วนสาธารณภัยอื่นๆควรเป็นหน่วยสนับสนุนส่วนราชการที่มีหน้าที่โดยตรง นอกจากนี้บทบาทในการบรรเทาสาธารณภัยใน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ชั้นเตรียมการ ที่ต้องมีการจัดเตรียมชุดบรรเทาสาธารณภัยที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้น รวมถึงดำเนินการฝึกให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริงมากที่สุด รวมทั้งมีการฝึกร่วมกับส่วนราชการอื่นๆตามความเหมาะสม ส่วนในขั้นดำเนินการนั้น ควรให้หน่วยประสานงานกับฝ่ายพลเรือนในพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการประสานงานด้านการส่งกำลังบำรุงและด้านงบประมาณ ให้กับหน่วยที่ร่วมปฏิบัติภารกิจ โดยใช้งบประมาณของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามแผนป้องกันและ

บรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ส่วนในขั้นการฟื้นฟูนั้นที่ต้องดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย การฟื้นฟูกำลังพล ยุทโธปกรณ์ ที่ต้องดำเนินการควบคู่กันไประหว่างปฏิบัติ

งานวิจัยของ พันเอก ยุทธพรหม จักษุรัถย¹² ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภารกิจการบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบกอย่างมีประสิทธิภาพ ได้กล่าวไว้ว่า การให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยได้พบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการคือ การอำนวยความสะดวก ประสานงาน และกำกับดูแลในภาวะฉุกเฉินที่เกิดขึ้น ปัญหาการประสานงานของหน่วยงานต่างๆในการดำเนินการ ยังไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีลักษณะต่างคนต่างทำ ทำให้เกิดความล่าช้า ช้าซ้อน และไม่ทั่วถึง ในการดำเนินการ การเตรียมความพร้อมการจัดการในภาวะฉุกเฉิน มีรายละเอียดและขั้นตอนการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือประชาชนและผู้ประสบภัย ตลอดจนความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการร่วมมือจัดการวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือเมื่อมีภัยพิบัติต่างๆที่จะมาถึงและขณะเกิดภัย รวมไปถึงการฟื้นฟูหลังผ่านพ้นภัยพิบัติ

งานวิจัยของ พันเอก องค์กร อัจฉริยะ¹³ ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกองพลพัฒนาที่ 1 ในการจัดการภัยพิบัติภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้กล่าวว่า แนวทางการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์นั้น ปัจจัยที่สำคัญประกอบด้วย 2 ประการคือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย กำลังพล โครงสร้างองค์กร การบริหารจัดการ ยุทโธปกรณ์ และงบประมาณ ใช้การบริหารงานเชิงยุทธศาสตร์โดยกำหนดเป้าหมาย คือ การพัฒนาศักยภาพองค์กร เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการคือ คน ความรู้และทรัพยากร วิธีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ การจัดการความรู้ การจัดการทรัพยากร และการใช้ประสบการณ์เพื่อการพัฒนาในอนาคต ประการที่สอง ปัจจัยการจัดการภัยพิบัติและการจัดการในภาวะวิกฤต ซึ่งต้องใช้ในการบูรณาการและการประสานการปฏิบัติของทุกฝ่าย ทุกขั้นตอนของวงรอบการเกิดภัยพิบัติ เพื่อเตรียมพร้อมรองรับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะการวางระบบบัญชาการเหตุการณ์ การบูรณาการ กำลังพล เครื่องมืออุปกรณ์และระบบการสื่อสาร รวมถึงการเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการภาวะฉุกเฉิน โดยเฉพาะในการเปลี่ยนผ่านสถานการณ์ความรุนแรงของภัยพิบัติ จากฝ่าย

ทหารเป็นฝ่ายพลเรือน การจัดตั้งศูนย์ประสานงานร่วมพลเรือนทหาร จะต้องมีการจัดการที่เป็นระบบ มีเอกภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างความมั่นใจให้กับประชาชน

**สรุปแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัย
กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด**

จากข้อมูลสนับสนุนงานวิจัยส่วนอื่นๆ ที่ได้มีการพัฒนาศักยภาพองค์กร ในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบรรเทาสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ในด้านกำลังพล กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด เป็นหน่วยเฉพาะกิจที่มีการผลัดเปลี่ยนกำลังพลตามวงรอบประจำปี ซึ่งทำให้กำลังพลขาดความเข้าใจ ขาดทักษะและประสบการณ์ จึงควรต้องมีการฝึกอบรมให้กับกำลังพลที่มาผลัดเปลี่ยนกำลังใหม่ให้มีความพร้อม ประกอบกับอาวุธยุทโธปกรณ์ต่างๆ เป็นอาวุธยุทโธปกรณ์ในอัตราที่ใช้ในการปฏิบัติภารกิจในการรบเป็นหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการสนับสนุนส่วนใหญ่จึงเป็นการดัดแปลงมาใช้งานในการบรรเทาสาธารณภัย สำหรับความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ยังคงบูรณาการร่วมกันน้อย เช่น การวางแผนและพัฒนาแผนร่วมกันตั้งแต่ในยามปกติ การฝึกและการซักซ้อมเพื่อความเข้าใจร่วมกัน รวมทั้งขั้นตอนการปฏิบัติหลังจากการเกิดสาธารณภัย เช่น การประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อวิเคราะห์และทบทวนบทเรียนจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาแก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่อง ในส่วนของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่นั้น ยังขาดจิตสำนึกและความร่วมมือในการป้องกันภัยหรือการลดความเสี่ยงอันเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดสาธารณภัยในพื้นที่

ด้านการบริหารจัดการที่ผ่านมา กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด จะมุ่งเน้นการปฏิบัติเฉพาะขั้นตอนการช่วยเหลือประชาชนในขณะเกิดภัยเป็นหลัก โดยเป็นไปในลักษณะของการช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์แบบเฉพาะหน้า ส่วนในขั้นตอนของการป้องกันและการเตรียมการก่อนการเกิดสาธารณภัย รวมทั้งการบูรณะฟื้นฟูสถานที่และประชาชนหลังการเกิดสาธารณภัย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ขั้นตอนต่างๆดังกล่าว ซึ่งยังขาดการวางแผน การเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆตามขั้นตอน ประกอบกับการขาดการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทำให้ประสบปัญหาและข้อขัดข้องดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ ต้องพิจารณาวางแผนและจัดองค์กรในการสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีความเหมาะสมและคล่องตัว เพื่อแก้ไขปัญหาและข้อขัดข้องดังกล่าวให้หมดไป

บทที่ 4

บทสรุป

จากการศึกษาพบว่า กองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราดเป็นหน่วยงานเฉพาะกิจของกองทัพเรือ ปฏิบัติงานขึ้นตรงต่อศูนย์ปฏิบัติการกองทัพเรือ ปฏิบัติภารกิจการป้องกันชายแดนด้านตะวันออกและรักษาความมั่นคงภายในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด ด้วยการวางกำลังป้องกันเชิงรุก รวมทั้งการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติเป็นหลัก อีกทั้งเป็นหน่วยงานซึ่งกองทัพเรือกำหนดให้จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยรับผิดชอบพื้นที่ในเขตจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด ทั้งทางบกและทางทะเล ซึ่งที่ผ่านมาได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบมาโดยตลอด ซึ่งการดำเนินการที่ผ่านมายังคงพบปัญหาและข้อขัดข้องด้านต่างๆ ได้แก่

1. ปัญหาด้านองค์บุคคล กำลังพลขาดความเข้าใจ ขาดทักษะและประสบการณ์ เมื่อมีการผลัดเปลี่ยนหน่วยตามวงรอบ
2. ปัญหาด้านองค์วัตถุ การขาดแคลนเครื่องมือที่ใช้ในการบรรเทาสาธารณภัยโดยตรง เครื่องมือที่ใช้ในการสนับสนุนส่วนใหญ่เป็นการดัดแปลงมาใช้งาน
3. ปัญหาด้านการบริหารจัดการสาธารณภัย การบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ เช่น การวางแผน การทดสอบแผน การฝึกซ้อม และการปฏิบัติในขณะเมื่อเกิดภัย
4. ปัญหาจากประชาชนในพื้นที่ยังขาดจิตสำนึกในการป้องกันภัยหรือการลดความเสี่ยงอันเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดสาธารณภัยในพื้นที่ได้

จากการวิเคราะห์หลักการ และทฤษฎีการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและแนวทางป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรต่างๆ ทำให้สามารถพิจารณานำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการด้านการบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราดได้ ตั้งแต่ในยามปกติไปจนถึงการเข้าเผชิญเหตุ และเข้าฟื้นฟูหลังการเกิดสาธารณภัย โดยแบ่งชั้นการปฏิบัติ

หลักเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนเกิดภัย ระยะระหว่างเกิดภัย และระยะหลังเกิดภัย รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ในการร่วมมือระหว่างหน่วยงานฝ่ายพลเรือนในพื้นที่ จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด ด้วยการเตรียมความพร้อม การปรับปรุงระบบบริหารจัดการสาธารณภัย ปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างมีเอกภาพ มีกระบวนการวางแผนรับมือสาธารณภัย การให้ความรู้และการฝึกเพื่อเพิ่มพูนทักษะการปฏิบัติงานของกำลังพล ปรับปรุงระบบการสื่อสารและระบบแจ้งเตือนภัยให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เพื่อให้การดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ต้องดำเนินการปรับปรุงการบริหารจัดการแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

1. การดำเนินการระยะสั้น ซึ่งสามารถดำเนินการได้เลย ด้วยการดำเนินการปรับปรุงแผนงานต่างๆ การฝึกอบรมกำลังพลให้มีความรู้ มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานทั้งในพื้นที่และกับหน่วยงานอื่นๆให้มีความแน่นแฟ้น รวมทั้งกำหนดให้มีการซักซ้อมแผนเผชิญเหตุร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
2. การดำเนินการระยะกลาง เป็นการดำเนินการปรับปรุงและจัดหาเครื่องมือและยุทธวิธีอุปกรณ์ ที่ใช้ในการบรรเทาสาธารณภัยโดยตรงจนถึงระดับหน่วยประจำพื้นที่
3. การดำเนินการระยะยาว เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระบบการป้องกันไม่ให้เกิดสาธารณภัยได้ ด้วยการดำเนินการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในพื้นที่ ให้ทราบถึงสาเหตุและโทษของสาธารณภัย รวมทั้งสามารถรับมือกับสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเกิดภัยขึ้น

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด รวมทั้งการบริหารจัดการในภาพรวมของกองทัพเรือเกิดประสิทธิภาพสัมฤทธิ์ผลมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยขึ้นตรง ให้สอดคล้องกับแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหมและกองทัพเรือ รวมทั้งการจัดทำแผนเผชิญเหตุ หลักการปฏิบัติ และคู่มือการปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานบรรเทาสาธารณภัย

2. ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยขึ้นตรง ที่ได้รับการจัดตั้งเป็นศูนย์บรรเทาสาธารณภัยพื้นที่ต่างๆ ในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะการจัดหาเครื่องมือและยุทโธปกรณ์ที่ใช้ในงานบรรเทาสาธารณภัยโดยตรง ที่หน่วยไม่สามารถดัดแปลงการใช้งานจากยุทโธปกรณ์หลักได้ ถึงแม้ว่างานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจะไม่ใช่งานหลักของหน่วยก็ตาม แต่จากสถานการณ์ในปัจจุบันสาธารณภัยยังคงมีโอกาสเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง และมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ

3. การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด ควรมีการบูรณาการกับส่วนราชการในพื้นที่ให้ประสานสอดคล้องกับการใช้ กำลังพล งบประมาณและยุทโธปกรณ์ให้เหมาะสมกับงานที่ต้องปฏิบัติและภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประชาชนได้รับความช่วยเหลืออย่างทั่วถึงโดยทุกหน่วยงานจะต้องมองงานทั้งก่อนเกิดภัยพิบัติ ระหว่างเกิดภัยพิบัติ และหลังเกิดภัยพิบัติ

4. สร้างระบบการฝึกทางทหาร ให้รองรับสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นจริง โดยการปรับมาตรฐานการฝึก กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ วิธีการฝึกศึกษา และเครื่องมือจำลองยุทธ์ต่างๆ ให้มีความทันสมัยและนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบของกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด เริ่มจากการสำรวจปัญหาจากแนวทางการดำเนินการที่ผ่านมาวิเคราะห์โดยนำเอาปัญหาที่สำคัญไปพัฒนาเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาศักยภาพขององค์กรให้มีความพร้อม ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี หากมีการนำกลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้ตามแนวทางที่เสนอในงานวิจัยแล้วนั้น ควรมีการศึกษาในประเด็นของการนำเทคโนโลยีใหม่ๆที่มีความทันสมัยเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านการบริหารการจัดการ และการวางแผนร่วมกันกับทุกหน่วยงาน การฝึกกำลังพล รวมไปถึงการนำยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยและสอดคล้องกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้นเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อ

รองรับสถานการณ์ภัยพิบัติที่อาจขยายความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต โดยสรุปของการ
ศึกษาวิจัยในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยนี้ ส่วนใหญ่นั้น
จะให้การสนับสนุนในการปฏิบัติงาน ได้แก่ อุทกภัย ภัยแล้ง พายุฤดูร้อน อัคคีภัยและ
ไฟป่า ซึ่งผลการวิจัยยังไม่ครอบคลุมถึงรายละเอียดในขั้นตอนของการปฏิบัติ ตลอดจน
เครื่องมือและยุทธวิธีที่เหมาะสมและทันสมัยมากนักกับงานบรรเทาสาธารณภัยใน
แต่ละประเภท ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำไปดำเนินการวิจัยต่อไป
เพื่อให้สามารถพัฒนาขีดความสามารถในการบรรเทาสาธารณภัยในภาพรวมของหน่วย
ให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550
2. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2558
3. แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม พ.ศ.2558
4. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดจันทบุรี พ.ศ.2564 – 2570
5. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดตราด พ.ศ.2558 ฉบับปรับปรุงประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563
6. บันทึก ยก.ทร. ลับมาก ที่ กท.0505.2/637 ลง 16 ก.ย.64 เรื่อง ขออนุมัตินโยบายทร.5 ปี (พ.ศ.2565- 2569)
7. คำสั่งกองทัพเรือ (เฉพาะ) ที่ 292/2560 ลง 11 เม.ย.60 เรื่อง ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพเรือ
8. คำสั่งกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด (เฉพาะ) ที่ 654/2561 เรื่อง ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองบัญชาการป้องกันชายแดนจันทบุรีและตราด
9. พลเรือตรี สุชา เคี่ยมทองคำ, “ยุทธศาสตร์การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชาติทางทะเล ในห้วง 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2560 – 2569)”, เอกสารวิจัยฯ, หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59
10. นาวาเอก เพิ่มพงษ์ จันทิมพะ บทบาทของกรมอุทกหารเรือในการสนับสนุนภารกิจบรรเทาสาธารณภัยกองทัพเรือ,เอกสารประจำภาค,หลักสูตรวิทยาลัยการทัพเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ รุ่นที่ 51 ประจำปีการศึกษา 2562
11. พันเอก เฉลิมพล นุตรักษ์ แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาชุดบรรเทาสาธารณภัยกรมการทหารช่าง, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก พ.ศ.2561.
12. พันเอก ยุทธพรหม จักษุรักษ์ แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภารกิจการบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบกอย่างมีประสิทธิภาพ, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก พ.ศ.2563.
13. พันเอก องค์กราจ แจ่มดี แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกองพลพัฒนาที่ 1 ในการจัดการภัยพิบัติธรรมชาติภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก พ.ศ.2564.

14. พันเอก กฤษฏา ถาวรวัตร การพัฒนาแนวทางการเตรียมความพร้อมในการบรรเทาภัยพิบัติ ร่วมกับภาคพลเรือน ในพื้นที่จังหวัดอุตรดิตถ์ ของมณฑลทหารบกที่ 35 อย่างมีประสิทธิภาพ, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก พ.ศ.2563.

15. พันเอก สุระชัย มีหอม แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการบรรเทา สาธารณภัยของกองทัพอากาศที่ 2 เพื่อตอบสนองต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, หลักสูตรวิทยาลัยการทัพบก พ.ศ.2563.

ประวัติผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	นาวาเอก นฤพนธ์ มัตถกุล
วัน เดือน ปีเกิด	25 ธันวาคม 2518
ประวัติสำเร็จการศึกษา	
พ.ศ. 2536	โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 34
พ.ศ. 2541	ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต บริหารศาสตร์ โรงเรียนนายเรือ รุ่นที่ 91
พ.ศ. 2552	โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 88
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2548	ผู้บังคับกองร้อยลาดตระเวนยานยนต์ที่ 2 กองพัน ลาดตระเวน กองพลนาวิกโยธิน
พ.ศ. 2549	นายทหารยุทธการกองบังคับการกองพันลาด ตระเวน กองพลนาวิกโยธิน
พ.ศ. 2550	ผู้บังคับกองร้อยลาดตระเวนสะเทินน้ำสะเทินบก กองพันลาดตระเวน กองพลนาวิกโยธิน
พ.ศ. 2554	หัวหน้าแผนกวิชาการรบพิเศษฯ ศูนย์การฝึกหน่วย บัญชาการนาวิกโยธิน
พ.ศ. 2555 – 2557	ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 4 กรมทหารราบที่ 2 กองพลนาวิกโยธิน
พ.ศ. 2558 - 2559	เสนาธิการกรมทหารราบที่ 2 กองพลนาวิกโยธิน
พ.ศ. 2561 - 2563	รองผู้บังคับการทหารราบที่ 2 กองพลนาวิกโยธิน
พ.ศ. 2565	รองเสนาธิการกองพลนาวิกโยธิน หน่วยบัญชาการ นาวิกโยธิน
ตำแหน่งปัจจุบัน	
พ.ศ. 2566	ประจำหน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน